

Technológiai kompetencia a tolmácsképzésben

Tóth Boglárka Fanni¹, Móricz Kristóf András²

¹ ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola, Fordítástudományi Doktori Program;

² ELTE BTK Nyelvi Közvetítés Intézete, Fordító- és Tolmácsképző Tanszék

Kivonat: A technológia gyors fejlődése nagy hatással volt a nyelvi közvetítés területére, azonban a tolmácsolás kutatás és a tolmácsképzés terén még mindig korlátozott figyelem irányul a számítógéppel támogatott tolmácsolási eszközökre (*CAI-tools*). Jelen tanulmány az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Fordító- és Tolmácsképző Tanszékén 2023-ban indított „Technológia tolmácsoknak” című pilotkurzust mutatja be, amely a másodéves mesterszakos hallgatók technológiai kompetenciáinak fejlesztését célozza. A tanulmány részletesen ismerteti a kurzus megalkotásának körülményeit, elméleti hátterét, tartalmi felépítését és módszertanát. A tematika a szoftveralapú CAI-eszközöktől a tablettel támogatott jegyzetelésen és a mesterséges intelligencia alkalmazásán keresztül a szinkron- és távtolmácsolás alapjainak elsajátításáig terjed. Mindemellett bemutatjuk a megvalósítás során felmerült kihívásokat és korlátokat is, amelyek összefüggenek az intézményi háttérrel, a hallgatók anyagi lehetőségeivel, a folyamatos technológiai fejlődéssel és az oktatói kompetenciák frissítésével. A kurzus ezen kívül nemcsak oktatási, hanem kutatási lehetőségeket is kínál a technológia és tolmácsolás kapcsolatának vizsgálatára, amelyek eredményei a hallgatói visszajelzésekkel együtt folyamatosan beépülnek a kurzus fejlesztésébe. A kurzus megmutatja továbbá, hogy a technológiai eszközök sikeresen beépíthetők a tolmácsképzésbe, ezzel más intézmények számára is hasznos mintát nyújthat hasonló kurzusok kialakításához.

Kulcsszavak: technológia, tolmácsolás, technológiai kompetencia, CAI-eszközök, tolmácsberendezések, mesterséges intelligencia a tolmácsolásban, tolmácsképzés

1. Bevezetés

A technológiai újítások egyre meghatározóbb szerepet játszanak a nyelvi közvetítés területén, erre a tendenciára a szakirodalomban leggyakrabban technológiai fordulatként (*technological turn*) szoktak hivatkozni (Chan 2014, Cronin 2010, O’Hagan 2013). Az elmúlt években számos olyan technológiai megoldás jelent meg, amely közvetlenül vagy közvetve támogatja a tolmácsok munkáját: ide tartoznak például a tolmácsolást

támogató szoftverek (pl. InterpretBank¹, Boothmate²), az automatikus beszédfelismerő rendszerek (Sonix³, Dragon NaturallySpeaking⁴, Verbit⁵), és a mesterséges intelligencián alapuló eszközök (pl. KUDO⁶, Talo AI⁷). Miközben a fordítástudományban a technológiai innovációk kutatása és oktatása mára központi szerepet kapott, a tolmácsolás-kutatás és a tolmácsképzés területén ezek integrációja továbbra is csak korlátozottan jelenik meg. A fordítóképzésben ma már alapvető elvárásnak számít a gépi fordítás, az utószekesztés vagy a CAT-eszközök (pl. MemoQ, Trados) használata (Szlávik 2023), és egyre több kutatás vizsgálja a mesterséges intelligencia és a fordítás kapcsolatát is (Eszenyi, Bednarová és Robin 2023). Ezzel szemben a tolmácsolástudományban továbbra is kevés empirikus kutatás foglalkozik a technológiai eszközök gyakorlati alkalmazásával és oktatásával. Ez pedig megnehezíti a technológiai megoldások szisztematikus integrálását mind a tolmácsolási gyakorlatba, mind a tolmácsképzésbe.

A technológiai kompetenciák jelentősége ugyanakkor folyamatosan növekszik, és az új technológiák iránti érdeklődés is folyamatosan nő. A tolmácsok egyre gyakrabban támaszkodnak számítógépes és digitális megoldásokra munkájuk során. Míg korábban inkább csak a felkészülés fázisában használták ezeket, ma már a tolmácsolás közben is egyre többen alkalmaznak laptopokat vagy táblagépeket, különféle szoftverekkel kiegészítve (Horváth 2015). A COVID–19-világjárvány tovább erősítette ezt a folyamatot: a távtolmácsolás elterjedésével a tolmácsoknak rövid idő alatt kellett alkalmazkodniuk az online munkavégzéshez, ami gyakran több platform és szoftver egyidejű elsajátítását is megkövetelte (Seresi és Lángos 2022). A legújabb kutatások alapján mind a tolmácshallgatók, mind a gyakorló tolmácsok úgy látják, hogy a CAI-eszközök ismerete előnyt jelent a munkaerőpiacon (Tóth 2025). A jelenlegi képzések jelentős része azonban továbbra sem biztosít lehetőséget ezen technológiák strukturált és célzott oktatására (Wan és Yuan 2022; Wang et al. 2023).

Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Fordító- és Tolmácsképző Tanszékén 2023-ban kísérleti jelleggel elindított „Technológia tolmácsoknak” című szabadon választható kurzust. A tantárgy másodéves mesterszakos hallgatók számára nyújt betekintést a tolmácsolást támogató digitális technológiák és CAI-eszközök használatába. A tanulmány ismerteti a kurzus létrejöttének hátterét, pedagógiai és elméleti kereteit, részletesen bemutatja a tananyag felépítését és a fejlesztett kompetenciákat, valamint kitér a megvalósítás során szerzett tapasztalatokra, kihívásokra és jövőbeli fejlesztési lehetőségekre is. Emellett arra is rámutat, hogy a kurzus nemcsak oktatási, hanem kutatási környezetként is alkalmas a technológia és a tolmácsolás kapcsolatának vizsgálatához.

¹ [InterpretBank - Terminology Software for Professional Interpreters](#)

² [BoothMate | Terminology management for professionals and organizations](#)

³ [AI Transcription Software — Audio & Video to Text | Sonix](#)

⁴ [Dragon Speech Recognition - Get More Done by Voice | Nuance](#)

⁵ [Verbit: AI-Based Transcription & Captioning Services](#)

⁶ [KUDO | The #1 Platform for Live Speech Translation & Captions](#)

⁷ [Talo - Real-Time AI Translator for Video Calls](#)

2. Számítógéppel támogatott tolmácsolás

A számítógéppel támogatott tolmácsolás (*computer assisted interpreting CAI*) pontos meghatározása és kategorizálása terén mindeztidáig nem született egységes konszenzus. A témára irányuló növekvő figyelem ellenére továbbra is kevés tanulmány foglalkozik a fogalmi meghatározásokkal vagy az eddigi empirikus kutatások rendszerezett elemzésével (Guo et al. 2023). Ezért ebben a fejezetben röviden áttekintjük a fogalmi meghatározásokkal kapcsolatos főbb álláspontokat, és kijelöljük azt az értelmezési keretet, amelyet a továbbiakban alkalmazunk.

A korai megközelítések (2010-es évek eleje) alapján a tolmácsolásban alkalmazott technológia fogalma elsősorban a konferenciatolmácsolás hagyományos technikai eszközeire korlátozódott, mivel az erre a célra fejlesztett digitális szoftverek még nem, vagy csak korlátozottan voltak jelen. Pöchhacker (2015: 412) ezzel szemben már sokkal tágabb értelemben használja a számítógéppel támogatott tolmácsolás eszközeinek (a továbbiakban CAI-eszközök) fogalmát, ezeket olyan technológiákként határozza meg, amelyek a tolmácsok munkáját támogatják. Ezt követően Fantinuoli (2018) munkája járult hozzá meghatározó módon a CAI-eszközök fogalmi meghatározásához. Az általa megalkotott definíció szerint a CAI-eszközök „olyan számítógépes programok, amelyeket kifejezetten a tolmácsok támogatására terveztek és fejlesztettek ki [...]”. Ezek az eszközök a tolmácsolási folyamat szerves részét képezik, közvetlen kapcsolatban állnak vele, és hatással lehetnek a tolmácsolás mögött meghúzódó kognitív folyamatokra is [...]”⁸ (Fantinuoli 2018: 155).

Általánosságban két megközelítést különböztethetünk meg: a CAI-eszközök szűkebb és tágabb értelemben vett felfogását (Guo et al. 2023). A CAI-eszközök szűkebb értelmezése szerint ide kizárólag azok a szoftverek tartoznak, amelyeket kifejezetten a tolmácsok számára fejlesztettek ki, mint például az InterpretBank vagy a Boothmate. A tágabb értelemben vett megközelítés ezzel szemben nemcsak ezeket a speciális eszközöket foglalja magában, hanem minden olyan technológiai megoldást, amely a tolmács munkáját valamilyen módon támogathatja. Ebbe a körbe tartozhatnak az általános dokumentumkezelő programok, például a Word vagy az Excel, valamint az online szótárak és terminológiai adatbázisok is. Ezt a tágabb megközelítést erősíti Wang és Wang (2019) álláspontja is, akik a Fantinuoli meghatározást követő évben arra a következtetésre jutottak, hogy a CAI-eszközök kategóriáját ki kell terjeszteni azokra az eszközökre is, amelyeket nem kifejezetten tolmácsolási célra terveztek. A cikk további részében, valamint a következő fejezetben bemutatott empirikus kutatás során a CAI-eszközök tágabb értelmezését alkalmazzuk és a fogalmat következetesen ebben az értelemben használjuk.

⁸ Az idézet a cikk szerzőinek saját fordítása.

3. A CAI-eszközök ismertsége és alkalmazása

Tóth (2025) kérdőíves kutatása három célcsoport, tolmácsoktatók ($n = 14$; 23%), tolmácsolók ($n = 23$; 22%) és gyakorló tolmácsok ($n = 67$; 64%) bevonásával vizsgálta a CAI-eszközök ismertségét, valamint azt, hogy a válaszadók pontosan milyen típusú technológiai megoldásokat alkalmaznak a gyakorlatban. A kutatás során a résztvevőknek egy hatfokú Likert-skálán kellett értékelniük, mennyire tartják magukat tájékozottnak a számítógéppel támogatott tolmácsolás terén. A skála alsó végpontja (1) a teljes ismerethiányt („Még egyáltalán nem hallottam róla”), míg felső végpontja (6) a magas szintű jártasságot („Nagyon jól ismerem és használni is tudom”) jelentette. A válaszok alapján a tolmácsoktatók értékelték a legmagasabbra a technológiai tájékozottságukat ($M = 4,34$; $SD = 1,18$), míg a tolmácsolók a legalacsonyabbra ($M = 3,49$; $SD = 1,247$). A gyakorló tolmácsok átlaga csak egy kicsivel haladta meg a hallgatókét ($M = 3,60$; $SD = 1,65$), tehát a még képzésben részt vevők és a már szakmában dolgozók, bár eltérő mértékű tapasztalattal rendelkeznek, saját bevallásuk szerint szinte azonos szinten ismerik a CAI-eszközöket. Mindhárom csoport esetében alacsony szórásértékek figyelhetők meg, ami a válaszok homogen jellegét mutatja.

Az átlagok közötti különbségeket statisztikai módszerekkel is megvizsgáltuk, amelyhez az IBM SPSS Statistics nevű programot használtuk. Az egyutas varianciaanalízis (one-way ANOVA) alapján a három célcsoport között a CAI-eszközök ismerete tekintetében nem mutatható ki szignifikáns különbség ($F(2,129) = 1,530$; $p = 0,220$). Ezen kívül statisztikai módszerekkel vizsgáltuk meg azt is, hogy van-e összefüggés a válaszadók életkora, szakmai tapasztalata és a CAI-eszközök ismerete között. A Pearson-féle korrelációs vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy a CAI-eszközök ismerete sem áll statisztikailag szignifikáns kapcsolatban sem a válaszadók életkorával ($r = -0,075$; $p = 0,392$), sem a tolmácsolási tapasztalattal ($r = 0,085$; $p = 0,333$). Mindkét esetben a korrelációs együttható értéke a nullához közeli, ami nagyon gyenge kapcsolatot jelez.

A kutatás arra is kitért, hogy a válaszadók pontosan milyen típusú eszközöket és szoftvereket használnak a tolmácsolás támogatására. Ezt egy zárt kérdés vizsgálta, ahol a válaszadók több opciót is kiválaszthattak. Az eredményeket az 1. táblázat foglalja össze.

1. táblázat
Tolmácsoktatók, hallgatók és gyakorló tolmácsok által alkalmazott CAI-eszközök

	Tolmácsoktatók (<i>n</i> = 14)	Tolmácsshallgatók (<i>n</i> = 23)	Gyakorló tolmácsok (<i>n</i> = 67)	Összesen
Dokumentum kezelő eszközök (pl.: <i>Word, Excel</i>)	13	21	58	92
Online gépi fordítók (pl.: <i>DeepL, Google Translate</i>)	13	19	56	88
Online szótárak és terminológiai eszközök (pl.: <i>Juremy, Glosbe</i>)	13	21	51	85
Videó-konferenciás tolmácsolási platformok (pl.: <i>Microsoft Teams, Zoom</i>)	13	9	42	64
Beszédfelismerő eszközök (pl.: <i>Google Speech-to-Text</i>)	4	0	14	18
Tabletes alkalmazások (pl.: <i>Notability</i>)	5	3	8	16
Tolmácsolástámogató szoftverek (pl.: <i>InterpretBank</i>)	3	2	5	10
Egyéb	2	2	8	12

A válaszok alapján a leggyakrabban használt eszközök a dokumentumkezelő programok, a gépi fordítók, valamint az online szótárak és terminológiai adatbázisok. Ez összhangban áll Móricz (2017) kérdőíves kutatásának eredményeivel, amely szerint a konferenciatolmácsok körében a leggyakrabban használt eszközök a szövegszerkesztők, böngészők és elektronikus szótárak voltak. Láthatjuk, hogy még nyolc év elteltével sem figyelhető meg számottevő előrelépés: továbbra is ezek az alapvető, általános célú eszközök dominálják a tolmácsolási gyakorlatot. A videokonferenciás tolmácsolási platformokat szintén sokan használják, ami feltehetően a COVID–19-világjárvány nyomán bekövetkezett digitális átállással is magyarázható. Érdekes, hogy a célzottan a tolmácsolás támogatására fejlesztett szoftvereket mindössze tíz fő jelölte meg, ennél még a beszédfelismerő szoftverek és a tabletes alkalmazások is nagyobb arányban szerepeltek. Az eredmények alapján egyik célcsoport sem rendelkezik átfogó ismeretekkel a CAI-eszközök terén, tapasztalataik többnyire általános szoftverekre korlátozódnak.

Ugyanakkor a válaszokból az is kiderül, hogy a technológiai kompetenciák fejlesztésének fontosságát a résztvevők túlnyomó többsége felismeri. Ugyanezen kutatás egy másik kérdése azt vizsgálta, mennyire értenek egyet a résztvevők azzal az állítással, miszerint „A piacon való elhelyezkedés szempontjából fontos, hogy a tolmácsképzés során a diákok megismerkedjenek a tolmácsoláshoz használható technikai eszközökkel.” A válaszokat négyfokozatú Likert-skálán kellett megadni, ahol az 1-es az „egyáltalán nem értek egyet”, a 4-es pedig a „teljes mértékben egyetértek” értéket jelentette. Az oktatók átlaga 3,70 ($SD = 0,47$), a hallgatóké 3,54 ($SD = 0,59$), míg a gyakorló tolmácsoké 3,66 ($SD = 0,63$) volt. Az eredmények azt mutatják, hogy mindhárom célcsoport egyetért a CAI-eszközök oktatásának szükségességével, a viszonylag alacsony szórásértékek pedig a célcsoportokon belüli vélemények homogenitására utalnak.

Mindezek alapján jól látható, hogy bár a CAI-eszközök ismertsége továbbra is viszonylag alacsony, a technológiai megoldások megismerésére irányuló igény egyértelműen jelen van. Jelenleg a piacon aktív gyakorló tolmácsok nagy része autodidakta módon sajátítja el egy-egy segédeszköz vagy szoftver használatát, amennyiben erre munkája során szüksége van (Goldsmith 2023). Ez érthető annak fényében, hogy a CAI-eszközök célzott oktatására kevés képzőintézmény tud lehetőséget biztosítani, és sok helyen nem is szerepel a képzési struktúrában olyan kurzus, amelybe ezen eszközök oktatása integrálható lenne (Wan és Yuan 2022, Wang et al. 2023). A fentebb részletezett empirikus kutatás eredményei is megerősítik, hogy idő- és szükségszerű a CAI-eszközök szakszerű, strukturált oktatásának beépítése a képzési gyakorlatba. A következő fejezetekben ennek egy lehetséges megvalósítási módját ismertetjük.

4. A kurzus létrejötte és helye a tantervben

A „Technológia tolmácsoknak” kurzus az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Fordító- és Tolmácsképző Tanszéke fordító- és tolmácsmasterszakán valósul meg. A képzés négy félévből áll: az első két félév során a hallgatók elsajátítják az elméleti alapokat, valamint kötelező fordítás- és tolmácsolástechnikai szemináriumokon vesznek részt. A második félév végén specializálódnak: a fordító, tolmács, illetve nyelvi mérnök szakirányok közül tudnak választani. A harmadik és negyedik félévben a tanterv már a választott szakirányhoz igazodik, így a hallgatók célzottan mélyíthetik el tudásukat a választott területen. Azok, akik a tolmácsolás szakirányt választják, elsősorban a hosszú szakaszos konszekutív tolmácsolás elsajátítására fókuszálnak, a képzés végére körülbelül öt perces beszédek képesek konszekutívan visszaadni, jegyzetek segítségével.

A kurzus a 2023-as tanév tavaszi félévében indult el pilot jelleggel, válaszul a hallgatói visszajelzésekre, amelyek egyértelműen jelezték az igényt a technológiával kapcsolatos ismeretek bővítésére (Robin, Gabányi és Tóth 2025; Robin, Tóth és

Gabányi 2025). A kurzus létrehozását továbbá az is indokolta, hogy a fordító szakirány képzésében már hosszabb ideje szerves része a tantervnek a fordítástámogató eszközök részletes oktatása. A kurzus kezdetben blokkszemináriumok formájában valósult meg összesen hat alkalommal, majd a tananyag folyamatos bővítésével az óraszám is növekedett: a 2024/2025-ös tanévre már egy teljes félévet lefedő tanmenet alakult ki, amely körülbelül tíz, egyenként 90 perces alkalmat foglal magába.

A kurzus a mesterképzés szabadon választható tantárgyai közé tartozik, amelyet kizárólag másodéves hallgatók vehetnek fel. Mivel a kurzus tartalmaz egy olyan modult, amely bevezetést nyújt a szinkrontolmácsolás alapjaiba (lásd: 5.2 *A kurzus tartalma és felépítése*), fontos, hogy a résztvevők már stabil alapismeretekkel rendelkezzenek a tolmácsolás terén. A kurzus elsősorban a tolmács szakirányt választók számára nyújt közvetlenül hasznosítható ismereteket, de más szakirányú hallgatók jelentkezését is szívesen fogadjuk, amennyiben érdeklődnek a technológiai megoldások és a tolmácsolás kapcsolata iránt. Az oktatás kiscsoportos formában valósul meg, jellemzően 6–9 fős csoportokban, amely lehetővé teszi, hogy minden hallgató aktívan részt vegyen a gyakorlati feladatokban, valamint személyre szabott visszajelzést kapjon a kurzust vezető két oktatótól (jelen tanulmány szerzőitől). A kurzuson részt vevő hallgatók száma a tolmács szakirányt választók összlétszámának körülbelül 30–40%-át teszi ki.

A kurzus tartalma és felépítése dinamikusan változik: évről évre igazodik egyrészt a technológiai fejlődés üteméhez, másrészt a hallgatói visszajelzésekhez és igényekhez. A tapasztalatok alapján elmondható, hogy a hallgatók körében egyre nagyobb az érdeklődés a kurzus iránt, ami azt mutatja, hogy a tolmácsolási technológiák oktatása releváns. A tantárgy jelenlegi formája egyfajta kísérleti modell, amelynek tapasztalatai alapján lehetséges a további fejlesztés, illetve hasonló kurzusok bevezetése más képzési helyszíneken. A kurzus várhatóan a jövőben mind tartalmilag, mind módszertanilag bővülni fog.

5. A „Technológia tolmácsoknak” kurzus

A technológiai segédeszközök integrálása a tolmácsképzésbe egy összetett és sokrétű feladat. Ebben a fejezetben most a „Technológia tolmácsoknak” című kurzus tartalmi felépítését mutatjuk be, részletesen ismertetve azokat a tematikai és módszertani elemeket, amelyek a hallgatók technológiai kompetenciáinak fejlesztését szolgálják. A konkrét tartalmi elemek ismertetése előtt azonban fontos röviden áttekinteni azt az elméleti keretet, amely alapján kiválasztjuk és beépítjük a különböző CAI-eszközöket a kurzusba.

5.1. Elméleti keretrendszer

Az elméleti háttérként szolgáló keretrendszer, amelyre a kurzusban alkalmazott CAI-eszközök kiválasztását alapozzuk, eredetileg a mesterséges intelligencia oktatásba való integrációjára készült. Schofield és Zhou (2025) egy olyan modellt dolgoztak ki, amely kifejezetten az MI beépítésének lépéseit írja le, ugyanakkor általános érvényű elveket fogalmaz meg, amelyek más technológiai megoldások – így a tolmácsolást támogató eszközök – kiválasztásában és bevezetésében is irányadóak lehetnek. A modell első lépése a kívánt tanulási eredmények meghatározása, azaz annak tisztázása, hogy a hallgatók pontosan milyen készségeit szeretnénk fejleszteni. Ezt követi egy értékelési rendszer kidolgozása, amely lehetővé teszi, hogy mérni tudjuk a hallgatók fejlődését. A harmadik lépés az oktatási célokhoz illeszkedő mesterséges intelligencia alapú eszközök kiválasztása, míg a negyedik lépés az ezekhez kapcsolódó tanulási és tanítási tevékenységek megtervezése. Végül az ötödik lépés a kiválasztott eszközök folyamatos monitorozása és értékelése, amely biztosítja, hogy azok a gyorsan változó technológiai környezetben is relevánsak maradjanak.

Ezt a modellt alapul véve a „Technológia tolmácsoknak” című kurzus tervezéséhez a következő négy lépésből álló struktúrát alkalmazzuk a megfelelő CAI-eszközök kiválasztásához, amelyet az 1. ábra szemléltet.

1. ábra
A megfelelő CAI-eszközök kiválasztásának modellje

Az első lépés során minden tanév elején meghatározzuk, hogy a kurzus pontosan milyen készségek fejlesztésére szeretne fókuszálni. A második lépésben ehhez igazítva választjuk ki a konkrét szoftvereket, technológiai segédeszközöket. A kurzus során pedig folyamatosan monitorozzuk, hogy a kiválasztott eszközök valóban hozzájárulnak-e a meghatározott készségek fejlődéséhez. Amennyiben úgy ítéljük meg, hogy egy eszköz nem bizonyul hatékonynak a kitűzött célok elérésében, vagy technológiailag elavulttá válik, azt a következő félévben más, relevánsabb alternatívával helyettesítjük. A harmadik lépésben olyan órai tevékenységeket és feladatokat tervezünk meg, amelyek elősegítik a kiválasztott eszközök hatékony elsajátítását és alkalmazását. Külön figyelmet fordítunk arra, hogy ezek a feladatok a hallgatók számára életszerű, szakmailag releváns szituációkat tükrözzenek. Végül a negyedik lépés a kurzus folyamatos fejlesztése és aktualizálása: minden szemeszterben újraértékeljük, hogy a használt eszközök továbbra is megfelelnek-e az oktatási céloknak, illetve hogy megjelentek-e olyan új technológiai megoldások, amelyeket érdemes lenne beépíteni a kurzusba.

Emellett fontos megemlíteni a Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT) modell kifejezetten a tolmácsképzésre adaptált változatát is, amelyet Tian és Yang (2024) alkotott meg. Az UTAUT-modellt Venkatesh et al. (2003) dolgozta ki nyolc korábbi technológiaelfogadási elmélet és modell integrálásával, azzal a céllal, hogy átfogóbb és erősebb keretet hozzon létre a technológia elfogadásának vizsgálatára. A modell szerint a technológia elfogadását alapvetően a teljesítményelvárás (*performance expectancy*), az erőfeszítéselvárás (*effort expectancy*), a társas hatás (*social influence*) és a támogató feltételek (*facilitating conditions*) befolyásolják. Venkatesh et al. (2012) később megalkotta az UTAUT2 modellt is, amely az eredeti keretet további tényezőkkel bővítette, így a hedonikus motivációval (*hedonic motivation*), az ár-érték aránnyal (*price value*) és a szokással (*habit*). A modell szerint a teljesítményelvárás, az erőfeszítéselvárás és a társas hatás közvetlenül befolyásolja a használati szándékot, míg a támogató feltételek elsősorban a tényleges használatra hatnak. A használati szándék közvetítő szerepet tölt be a technológiaelfogadás folyamatában, és meghatározó tényezője a tényleges használatnak (Venkatesh et al. 2003). Az UTAUT-modell emellett figyelembe veszi az egyéni különbségeket is: az egyes konstrukciók hatását olyan moderáló változók befolyásolhatják, mint az életkor, a nem, a felhasználói tapasztalat és a használat önkéntessége. Az UTAUT2-modellben a használat önkéntessége már nem jelenik meg moderátorváltozóként, mivel a technológiahasználat a fogyasztói környezetben jellemzően önkéntesnek tekinthető. Emellett az UTAUT2 a támogató feltételek és a használati szándék között is közvetlen kapcsolatot feltételez.

Tian és Yang (2024) ezt a modellt a tolmácsképzés sajátosságaihoz igazítva továbbfejlesztette. Az általuk létrehozott kibővített UTAUT-modell megtartja az eredeti konstrukciókat, ugyanakkor három további változóval egészíti ki azokat: a motivációval (*motivation*), a feladat és technológia illeszkedésével (*task-technology fit*),

valamint a technológiai önhatékonysággal (*technology self-efficacy*). A modellt Tian és Yang egy kérdőíves empirikus kutatás keretében vizsgálta tolmácsolókat bevonásával, az eredmények pedig megerősítették a kibővített UTAUT-modell megbízhatóságát és alkalmazhatóságát a tolmácsolás technológiaelfogadási folyamatainak vizsgálatában. A kutatás eredményei alapján a technológia elfogadásában különösen fontos szerepet játszik a feladat és technológia illeszkedése, valamint a teljesítményelvárás. A használati szándék és a támogató feltételek pedig meghatározó tényezők a technológiai eszközök tényleges használatának. Az eredmények arra is rámutattak, hogy a technológiai megoldások oktatásba történő integrálása pozitív hatással lehet a hallgatók tanulási motivációjára. Mindez azt mutatja, hogy a tolmácsolásban nem elegendő pusztán egyes technológiai eszközök bemutatása, hanem fontos hangsúlyozni azok gyakorlati relevanciáját és a konkrét tolmácsolási feladatokhoz való kapcsolódását is. A hallgatóknak meg kell érteniük, hogy az egyes technológiák milyen helyzetekben és milyen módon támogathatják hatékonyan a munkájukat.

Tian és Yang kibővített UTAUT-modellje nemcsak hasznos elméleti keretet nyújt annak megértéséhez, hogy milyen tényezők befolyásolják a technológiai eszközök sikeres integrációját a tolmácsolásban, hanem arra is rámutat, hogy az oktatók számára különösen fontos a technológiai eszközök gyakorlati relevanciájának hangsúlyozása, a megfelelő támogató környezet biztosítása, valamint a hallgatók technológiai önbizalmának és motivációjának fejlesztése. A kurzus létrehozásánál és fejlesztésénél ezeket a szempontokat is igyekeztünk figyelembe venni.

5.2. A kurzus tartalma és felépítése

A kurzus elején a hallgatók áttekintést kapnak arról, hogy milyen típusú technológiák kapcsolódhatnak a tolmácsolás különböző formáihoz, majd ezt követően olyan szoftverekkel ismerkednek meg, amelyek a tolmácsolási folyamat valamely szakaszában hasznos támogatást nyújthatnak. Az áttekintett eszközök skálája a mindennapi programoktól (pl. PDF-olvasó, speech-to-text szoftverek) a kifejezetten tolmácsok számára fejlesztett terminológiai és CAI-szoftverekig terjed (pl. Juremy⁹, InterpretBank). A szoftvereket a hallgatók mutatják be a csoportnak egy-egy kiselőadás keretein belül. A fókusz nem elméleti ismertetésen, hanem a programok működésének gyakorlati demonstrációján van, különös tekintettel arra, hogy miként járulhatnak hozzá a tolmácsolás támogatásához.

A kurzus következő eleme a telefonos tolmácsolás. Ez a műfaj – különösen a többi tanórán oktatott hosszú szakaszos konszekutív tolmácsoláshoz képest – számos új kihívást jelent a hallgatók számára. Egy ilyen helyzetben a tolmács csak az egyik beszélőt látja, vagy gyakran egyiküket sem, a technológiai környezet is bizonytalan, előfordulhat kapcsolatmegszakadás, illetve akusztikai nehézségek is akadályozhatják a megértést.

⁹ [Instant EUR-Lex and IATE concordance and terminology. - Juremy](#)

A gyakorlat célja, hogy fejlessze a hallgatók problémamegoldó képességét, kreativitását és rugalmasságát, miközben életszerű szituációkban próbálhatják ki magukat.

A tablettel támogatott tolmácsolás külön blokkot alkot a kurzuson belül, a témával két tanórán keresztül foglalkozunk. Az első alkalom elméleti alapot nyújt, amely során a hallgatók megismerkednek a *pen computing* fogalmával, a tabletek fejlődéstörténetével, a digitális jegyzetelés sajátosságaival, valamint a tablethasználat előnyeivel és hátrányaival. Emellett rövid áttekintést kapnak az e-ink technológia működéséről és a releváns jegyzetelő applikációkról is. A második tanóra a gyakorlati alkalmazásra fókuszál: a hallgatók OnyxBoox Note Air 4 C típusú e-ink kijelzős táblagépeken dolgoznak, amelyekből összesen hat darab áll a tanszék rendelkezésére. Az óra elején rövid írásgyakorlatok segítik az eszköz alapfunkcióinak elsajátítását, ezt követően pedig háromperces beszédekkel kell konszekutívan tolmácsolniuk, a tableteket jegyzetelésre használva. Később haladóbb szintű feladatként, a hallgatók kipróbálhatják az osztott képernyős üzemmódot is. Ennek során a tablet képernyőjének egyik oldalán egy előre betöltött dokumentum, például egy terminológiai lista vagy jegyzetekkel ellátott prezentáció, jelenik meg, a másik oldalán pedig a jegyzetelő alkalmazás. A kurzus ezen részének fő célja, hogy a hallgatók képet kapjanak arról, milyen digitális eszközök állnak rendelkezésre a konszekutív tolmácsolás támogatására a hagyományos, papíralapú jegyzetelésen túl. Azáltal, hogy nem csupán elméleti tájékoztatást kapnak, hanem ki is próbálhatják az eszközöket, lehetőségük nyílik mérlegelni, a jövőben szeretnék-e ezeket beépíteni saját jegyzetelési gyakorlatukba.

Természetesen a mesterséges intelligenciával (MI) is külön foglalkozunk, amely egyre meghatározóbb szerepet játszik a nyelvi közvetítés területén is. A kurzus során alapvetően a Chat GPT¹⁰-t használjuk, de más MI-alapú eszközöket is bemutatunk a diákoknak (Claude by Anthropic¹¹, Google Gemini¹², MS Copilot¹³). A hallgatók először megismerkednek a mesterséges intelligencia működésének alapelveivel, amely során részletesen kitérünk a technológia lehetséges veszélyeire és korlátaira is. Ezután megtanulják, hogy hogyan lehet hatékonyan promptokat írni, illetve, hogy miként érdemes beállítani a rendszer paramétereit a legjobb eredmény elérésének érdekében. Majd gyakorlati példákon keresztül sajátítják el, hogyan lehet terminológiát kinyerni egy szövegből, és miként lehet egyéni projekteket létrehozni a Chat GPT-ben. Mindeközben végig arra helyezzük a hangsúlyt, hogy a hallgatók átlássák: a mesterséges intelligencia miként segítheti a tolmácsolás egész folyamatát, beleértve a felkészülést, a valós idejű munkát és az azt követő utómunkát.

A kurzus leghosszabb blokkja körülbelül három-négy tanórán keresztül vezeti be a hallgatókat a szinkrontolmácsolás alapjaiba. Az első lépés a kabintechnika megis-

¹⁰ [ChatGPT](#)

¹¹ [AI Chat](#)

¹² [Use AI](#)

¹³ [Microsoft Copilot: Az AI-segítőtársa](#)

merése: részletesen áttekintjük a Bosch-pult funkcióit és a mikrofonhasználat szabályait. Annak érdekében, hogy a hallgatók hozzászokjanak az új munkakörnyezethez, először konszekutív tolmácsolásra használjuk a kabinokat: a beszéd elhangzása után a hallgatók a kabinban ülve, mikrofonba beszélve adják vissza a hallottakat. A szinkrontolmácsolásra való felkészülés részeként shadowing-gyakorlatokat végzünk magyar és idegen nyelven, valamint áttekintjük a kabinban alkalmazható stratégiákat (Seresi 2016: 59–60). Ezután a hallgatók először lassabb tempójú, alacsony információsűrűségű beszédeken gyakorolnak, majd fokozatosan térnek át a bonyolultabb, hosszabb beszédek tolmácsolására. A hallgatók minden feladat után visszajelzést kapnak, illetve lehetőségük nyílik önreflexió keretein belül megosztani a saját tapasztalataikat is a csoporttal. A blokk zárásaként a relétolmácsolást is kipróbálják: érdekes és tanulságos élmény a hallgatók számára, amikor egymás tolmácsolásából kell dolgozniuk egy harmadik nyelvre. Ez a modul különösen izgalmas és emlékezetes szokott lenni a hallgatók számára, és amennyiben valaki kedvet kap a szinkrontolmácsoláshoz, lehetősége van jelentkezni a tanszék által kínált Európai Unió konferenciatolmács (*European Masters in Conference Interpreting, EMCI*) szakirányú továbbképzésre is.

A szinkrontolmácsolás alapjainak elsajátítása után a kurzus záró modulja a távtolmácsolás. A gyakorlatokat a Zoom platformon végezzük, a hallgatók saját laptopjukat használják, és a hangszigetelt kabinokból csatlakoznak be a videóhívásba. A hagyományos kabinos szinkrontolmácsoláshoz képest a távtolmácsolás további kihívásokat jelent: gyakoriak a technológiai nehézségek, valamint a képi információk – például prezentációk – párhuzamos követése is bonyolítja a feladatot. A hallgatók előzetesen felkészülési anyagokat is kapnak, hogy a szimulált tolmácsolási helyzet minél életszerűbb legyen, illetve, hogy gyakorolják, hogyan lehet ezeket az anyagokat hatékonyan előkészíteni és a tolmácsolás közben is használni.

A kurzus lezárásaként kiemelt figyelmet fordítunk a hallgatói visszajelzésekre: az utolsó órán lehetőségük van megosztani tapasztalataikat, javaslataikat, valamint azt is, hogy mely elemeket tartották hasznosnak, és mit hiányoltak a kurzusból. Az észrevételeik mindig értékesek számunkra, és fontos alapot jelentenek a kurzus folyamatos fejlesztéséhez. A kurzus tanmenetét a 2. táblázatban összefoglalva és vizuálisan is jól áttekinthető formában mutatjuk be. A táblázatból látható, hogy az egyes tanórák milyen tematikai fókuszra épülnek, milyen módszerekkel dolgozunk, és mely készségek fejlesztését célozzuk meg az adott alkalommal.

2. táblázat

A „Technológia tolmácsoknak” kurzus felépítése és kompetenciafejlesztési céljai

Alkalom	Téma	Alkalmazott módszer	Fejlesztett kompetenciák
1.	Elméleti bevezetés a tolmácsolásban használt technológiai eszközökbe	Előadás, közös megbeszélés	Digitális műveltség, technológiai tudatosság
2.	Szoftver alapú CAI-eszközök gyakorlati bemutatása	Hallgatói kiselőadások, szoftverdemó	Prezentációs készségek, technológiahasználat
3.	Telefonos tolmácsolás	Szimulációs gyakorlatok, szituációk elemzése, önreflexió	Rugalmasság, problémamegoldás, kreativitás
4.–5.	Tablettel támogatott tolmácsolás – elmélet és gyakorlat	Előadás, az eszköz használata a gyakorlatban	Jegyzeteléstechika, digitális készségek
6.	Mesterséges intelligencia tolmácsolási célú alkalmazása	Promptírás, terminológia-keresés, egyéni kísérletezés	MI-tudatosság, kritikus gondolkodás, önálló tanulás
7.–9.	Bevezetés a szinkrontolmácsolásba	Kabinos tolmácsolás, shadowing, relé, páros munka	Szinkrontolmácsolási készségek, stresszkezelés, kooperáció
10.	Távtolmácsolás és visszajelzések	Szimulációs gyakorlat, csoportos megbeszélés, kérdőív	Digitális problémamegoldás, tanulási tudatosság

5.3. Kutatási lehetőségek

A kurzus mindezekén kívül nemcsak oktatási, hanem kutatási célokra is lehetőséget kínál. Jó példa erre a 2023 novemberében készített esettanulmány, amelyben a kurzus hallgatóinak bevonásával azt vizsgáltuk, hogyan alkalmazható a Juremy terminológiai kereső tolmácsolási célokra (Tóth, Palotai-Torzsás és Móricz 2025). A projekt nemcsak értékes kutatási adatokkal szolgált, hanem a hallgatók számára is hasznos tapasztalatot jelentett. Emellett a kurzus során lehetőség nyílik a technológiához való attitűdök megfigyelésére is: nyomon követhetjük, hogyan viszonyulnak a hallgatók egyes technológiai megoldásokhoz, például a tablethasználathoz vagy egy-egy szoftverhez. Ezt a folyamatot a rendszeres hallgatói visszajelzések és önreflexiók is segítik.

A kontrollált oktatási környezet lehetővé tesz longitudinális vizsgálatokat is, például megfigyelhető az is, hogy a különböző technológiai eszközök használata miként befolyásolja a tolmácsolási teljesítményt, a kognitív terhelést vagy akár a szakmai önbizalmat. Emellett összehasonlító vizsgálatokra is lehetőség nyílik, például a pa-

píralapú és a digitális jegyzetelés hatékonyságának elemzésére, vagy annak feltérképezésére, hogy a mesterséges intelligencia miként változtatja meg a tolmácsolási eseményre való felkészülés stratégiáit. A kurzus keretében gyűjtött adatok nemcsak az oktatási program továbbfejlesztését segítik, hanem hozzájárulhatnak a technológia és a nyelvi közvetítés kapcsolatának mélyebb megértéséhez is. Minden kutatási célú adatgyűjtés kizárólag önkéntes alapon történik, előzetes tájékoztatást követően, az adatvédelemre vonatkozó összes előírás betartásával.

6. A kurzus célja és a hallgatói kompetenciák

A kompetenciák kérdése fontos a szeminárium vonatkozásában: egyrészt a hallgatók számos kompetenciáját fejleszti, másrészt a technológiai változásokkal együtt az oktatói kompetencia is folyamatos változáson megy keresztül. A HeDiCom-modell (Tondeur et al. 2023) szerinti négy dimenzióból – amelyek a tanítási gyakorlat módszerei, a hallgatók felkészítése a digitális eszközök gyakorlati használatára, a tanári digitális kompetenciák és azok folyamatos fejlesztése – mindegyik érvényesül a szemináriumi munka során, ahogyan az az 5.1. fejezetben felvázolt ciklusból kiderül.

A kurzus legfontosabb célkitűzése, hogy a tolmács szakirányon tanuló hallgatók rendelkezzenek olyan technológiai ismeretekkel, amelyek egy gyakorló tolmács mindennapjaiban szükségesek, illetve megkönnyítik a munkát. A hallgatók az órákon, illetve otthon maguk is kipróbálják a technológiai eszközöket. Az órák során azonban nemcsak a közvetlen hallgatói kompetenciák (a kurzus részeként elsajátított tananyag) fejlődnek. Kialakul pl. az ún. célszoftverek (kifejezetten egy feladatra tervezett programok) iránti fogékonyság, ahogy az ismeretlen eszközök feltérképezésének módszere is. Mindkét szempont jelentősége abban rejlik, hogy napjaink számítástechnikai rendszerei gyakran integrált módon működnek, tehát egy nagyobb, közismertebb eszköz funkcióbővítéseként (pl. egy okostelefon alkalmazása), míg a tolmácsoknak céleszközöket is kell használni (akár analógokat is, pl. bizonyos tolmácsberendezéseket). A szemináriumokon egyes eszközök használatát tolmácsolási gyakorlatokba ágyaztuk, többek között olyanokba (pl. telefonos tolmácsolás), amelyek általában nem részei a kötelező szemináriumi tanmeneteknek. Az általános kompetenciák tekintetében fejlődik a hallgatók digitális műveltsége, technológiai tudatossága, MI-tudatossága és problémamegoldó képessége is (lásd 2. táblázat). Összességében tehát fontos, hogy a gyakran bölcsész szakokról érkező hallgatók is magukévá tegyék a szükséges készségeket, így fontos tudásra téve szert a későbbi munkaerőpiaci elvárásokkal kapcsolatban is. Megjegyzendő, hogy az órán nemcsak digitáliskompetencia-fejlesztésre kerül sor, hanem a hallgatók tolmácsolási készségei is erősödnek a tolmácsgyakorlatok által (pl. telefonos tolmácsolás, szinkrontolmácsolási gyakorlat); a digitális eszközök használatában rejlő többletkapacitás-igényt (Gile 2009) megtanulják beépíteni a munkamódszerükbe.

Az oktatók évről-évre megújuló digitális alapeszközkeszlettel indítják a félévet és fejlesztik a hallgatókat, azonban az egyes szoftveres eszközökről szóló hallgatói előadások többször olyan változásokra hívják fel a figyelmet, amelyek esetenként még nagyon frissek és az oktatók számára is új információkat jelentenek. Ezek a változások jellegüktől függően beépülnek a 5.1. pontban ismertetett ciklusba.

7. Kihívások és korlátok

Az egyetemi keretek között minden tantárgy oktatásának megvannak a maga korlátai, a technológiai tárgyaké azonban eltérhetnek a tolmácsolás tanmenetének más tanegységeinél tapasztalható kihívásoktól. A szakirodalom is említi ilyeneket (pl. Wang et al. 2023), ezért az alábbiakban bemutatjuk az általános és az ELTE-n szerzett tapasztalatokat is. Az egyik legsúlyosabb korlát az intézményi eszközkeszlet hiánya. Míg az ELTE BTK Fordító- és Tolmaésképzé Tanszéke szerencsés helyzetben van, hiszen rendelkezik felszerelt tolmáéskabinokkal és hat darab e-ink táblagéppel, valamint együttműködések révén hozzáférést biztosít hallgatóinak a Juremy és a Boothmate felületeihez is, ez sok más képzőhelyen nem valósulhat meg. A tanulmányban bemutatott eszközök és szoftverek ráadásul csak a jéghegy csúcsa, hiszen vannak intézmények, ahol még az alapvető technikai felszereltség is hiányzik.

A hallgatók anyagi lehetőségei szintén korlátozottak, így sem saját eszköz vásárlása, sem fizetős szoftverek használata nem várható el tőlük (Tóth 2025). Mivel a tanszék sem rendelkezik előfizetéssel és ezáltal teljes hozzáféréssel minden releváns szoftverhez, gyakran csak shareware-verziók használatára van mód, amelyek korlátozott funkciókat biztosítanak. Ráadásul ezek elérhetősége és funkciói is folyamatosan változnak, így nem mindig tudjuk ugyanazokat az eszközöket ugyanolyan részletességgel bemutatni. Ez azonban nem mindig probléma, hiszen a gyakorlati munkában a felhasználók többsége sem használja egy szoftver összes funkcióját.

Ezzel összefüggésben áll a tananyag folyamatos frissítése, ami szintén nagy kihívás az oktatók számára. A tolmáécsolásban alkalmazott technológiai megoldások és szoftverek gyors ütemben fejlődnek, így az oktatóknak is lépést kell tartaniuk ezekkel a változásokkal. A tantervet minden félévben ennek megfelelően módosítjuk, frissítjük, hogy mindig a legaktuálisabb eszközöket és módszereket mutathassuk be a hallgatóknak.

Általános tapasztalat az is, hogy sok intézményben az oktatók technológiai kompetenciái hiányosak, ami akadályozhatja az új technológiai megoldások bevezetését és oktatását. A hallgatókat ugyanis nagymértékben befolyásolja az, hogy tanáraik mennyire nyitottak az új technológiák felé. Ennek érdekében a tanszék rendszeresen szervez workshopokat oktatói számára, ahol megismerkedhetnek a rendelkezésre álló digitális eszközökkel és azok oktatásban való alkalmazásának lehetőségeivel, például a táblagépek használatával.

Végül, kiemelten fontos az intézményi hozzáállás: ahol a felsőoktatási intézmény támogatja a digitális technológiák használatát, ott a hallgatók is nyitottabbak lesznek az új módszerekre. A Fordító- és Tolmácsképző tanszéken például a tolmács szakirányos hallgatók a záróvizsgán használhatnak akár táblagépet is a jegyzeteléshez. Fontos azonban megjegyezni, hogy más CAI-eszközöket, például digitális szótárakat, internetes böngészőket vagy hangfelvevő alkalmazást tilos igénybe venniük. Ezzel szemben más intézményekben, ahol a táblagéphasználat nem megengedett, a hallgatók a kipróbálás után jellemzően nem élnek tovább a digitális jegyzetelés lehetőségével (Wang et. al 2023).

8. Jövőbeli tervek

A „Technológia tolmácsoknak” című kurzus eddig szabadon választható tantárgyként szerepelt a mesterszakos tantervben, azonban a hallgatói visszajelzések, a technológiai fejlődés üteme, valamint a technológiai megoldások iránti egyre növekvő érdeklődés hatására a tanszék a kurzust kötelezővé tette a másodéves tolmács szakirányos mesterszakos hallgatók számára. A tantervmódosítás a 2026/2027-es tanév őszi félévétől lép érvénybe.

A kurzus tartalmát a jövőben is folyamatosan fejlesztjük, minden félév tapasztalatai és a hallgatók visszajelzései alapján. Célunk, hogy a tananyag minél gyakorlatiasabb és naprakészebb legyen, valamint egyre szélesebb eszköztárat tudjunk bemutatni a CAI-eszközökből és technológiai megoldásokból. A tanszék továbbra is elkötelezett a technológiai fejlesztések támogatása mellett. Ennek eredményeként a jövőben újabb szoftveres és fizikai eszközök beszerzése is várható. Például tervben van egy tour guide felszerelés megvásárlása, amely lehetővé tenné, hogy a hallgatók a tolmácsolás ezen formáját is kipróbálják a kurzus alatt.

A kurzus további jövőbeli célja, hogy minél tovább erősítse a tolmácsshallgatók technológiai felkészültségét, és olyan eszközismeretet nyújtson számukra, amely közvetlenül hozzájárul szakmai versenyképességükhöz a folyamatosan változó piaci környezetben. Az órák során felgyülemelő tapasztalatok nemcsak az itt bemutatott szeminárium továbbfejlesztésében hasznosak, hanem az ELTE Fordító- és Tolmácsképző Tanszékének legtöbb tolmácsóráját is fejleszthetik; ezért fontos, hogy ezeket pl. workshopok keretében a többi tolmácsoktató is megismerhesse. A jövőre nézve ilyen eseményeket is tervezünk, illetve felmerül – igény esetén – az ismeretek meghirdetett szakmai továbbképzések keretein belül történő továbbadása is.

Összességében azonban erre a kurzusra különösen igaz, hogy rendszeresen át kell tekinteni a szeminárium tartalmát, reagálni kell a külső (a tolmácsspiacon, a gyakorlatban tapasztalt) változásokra, tendenciákra, valamint a hallgatói elvárások, szükségletek (pl. létszámváltozások, saját eszközök használata) esetleges módosulására is. Ez

jelentős rugalmasságot és kísérletező kedvet követel meg a tanszéktől, az oktatóktól, illetve a jövőbeli hallgatóktól is.

9. Összegzés

A tanulmány bemutatta az ELTE Bölcsészettudományi Karának Fordító- és Tolmácsképző Tanszékén 2023-ban elindított „Technológia tolmácsoknak” című kurzusát, részletesen kitérve a tanmenet elméleti hátterére, a kurzus felépítésére és módszertanára, valamint az oktatás során szerzett tapasztalatokra. A kurzus létrejöttének szükségességét egy 2025-ben készült kérdőíves kutatás is alátámasztja (Tóth 2025), amely szerint bár a tolmácsoktatók, hallgatók és gyakorló tolmácsok is felismerik a technológiai kompetenciák fontosságát, ismereteik gyakran csupán alapvető szoftverek használatára korlátozódnak. Az immár három éve elindított kurzus egyben válasz volt a hallgatói visszajelzésekben folyamatosan felmerülő technológiai kompetencia-fejlesztési igényekre is.

A kurzus nemzetközi viszonylatban is innovatívnak számít, számos más intézményben nem áll rendelkezésre dedikált kurzus a tolmácsoláshoz kapcsolódó technológiai eszközök oktatására. A hallgatók a program során megismerkednek a szoftveralapú CAI-eszközökkel, a tablettes jegyzeteléssel, a mesterséges intelligencia tolmácsolási célú alkalmazásával, valamint a távtolmácsolás és a szinkrontolmácsolás alapjaival is. A kurzus tartalma folyamatosan igazodik a technológiai változásokhoz és a hallgatói visszajelzésekhez, így garantálva, hogy a résztvevők mindig naprakész, a munkaerőpiacon is hasznosítható tudást sajátítsanak el.

A kurzus eddigi tapasztalatai azt mutatják, hogy a modern technológiai megoldások sikerrel integrálhatók a tolmácsképzésbe, és folyamatosan dolgozunk azon, hogy ezt még hatékonyabbá tegyük. Bízunk benne, hogy a tanulmányban bemutatottak alapot és inspirációt nyújthatnak más intézmények számára is hasonló képzési modellek létrehozásához.

Irodalom

- Chan, S. (ed.) 2014. *The Routledge Encyclopedia of Translation Technology*. New York/London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315749129>
- Cronin, M. 2010. The Translation Crowd. *Tradumática* Vol. 8. Online issue. <https://doi.org/10.5565/rev/tradumatica.100>
- Eszenyi R., Bednárová, G. K., Robin E. 2023. Artificial intelligence, machine translation & cyborg translators: a clash of utopian and dystopian visions. *Orbis Linguarum* Vol. 21. No. 2. 102–113. <https://doi.org/10.37708/ezs.swu.bg.v21i2.13>
- Fantinuoli, C. 2018. Interpreting and technology: The upcoming technological turn. In: Claudio Fantinuoli (ed.) *Interpreting and technology*. Berlin: Language Science Press. 1–12. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1493289>

- Gile, D. 2009. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/btl.8>
- Goldsmith, J. 2023. Tablet Interpreting: A Decade of Research and Practice. In: Corpas Pastor, G. és Defrancq, B. (eds) *Interpreting Technologies – Current and Future Trends*. Amsterdam John Benjamins. 27–45. <https://doi.org/10.1075/ivitra.37.02.gol>
- Guo, M., Han, L., Teixeira Anacleto, M. 2023. Computer-assisted interpreting tools: status quo and future trends. *Theory and Practice in Language Studies* Vol. 13. No. 1. 89–99. <https://doi.org/10.17507/tpls.1301.11>
- Horváth I. 2015. *A modern fordító és tolmács*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. http://www.eltereader.hu/media/2017/01/Horvath_Modern-ford_READER.pdf
- Móricz, K. 2017. Kérdőíves felmérés a magyar konferenciatorlmácsok eszközhasználatáról. *Fordítástudomány* 19. évf. 1. szám 45–59. <http://hdl.handle.net/10831/62023>
- O’Hagan, M. 2013. The Impact of New Technologies on Translation Studies: A Technological Turn?. In: Millán-Valera, C., Batrina, F. (eds) *The Routledge Handbook of Translation Studies*. 503–518. New York/London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203102893.ch37>
- Pöschhacker, F. (ed.) 2015. *Routledge Encyclopedia of Interpreting Studies*. New York/London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315678467>
- Robin E., Gabányi R. R., Tóth B. F. 2025. Thriving in the language industry Career path survey of translator and interpreter graduates. *Across Languages and Cultures* Előzetes online közlés. <https://doi.org/10.1556/084.2025.01102>
- Robin E., Tóth B. F., Gabányi R. R. 2025. Képzés és gyakorlat: fordítók és tolmácsok a nyelvi közvetítői iparban. *Fordítástudomány* 27. évf. 2. szám. 41–70. <https://doi.org/10.35924/fordtud.27.2.3>
- Schofield, L., Zhou, X. 2025. Rethinking the Integration of AI in Higher Education Teaching and Learning. *Intelligent Technologies in Education*. Előzetes online közlés. <file:///C:/Users/user/Documents/Let%C3%B6lt%C3%A9sek/Final+Manuscript.pdf>
- Seresi M. 2016. *Távtohmácsolás és távoktatás a tohmácsképzésben*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. <http://hdl.handle.net/10831/62030>
- Seresi M., Lános P. L. 2022. A kognitív terhelés változása online távtohmácsolási platformok használatakor. In: Szoták Sz., Lehoczi-Samardzic A. (szerk.) *Nyelvi közvetítés a Kárpát-medencében a pandémia idején*. Osijek: Glotta. 160–168. https://www.researchgate.net/publication/374865793_A_kognitiv_terheles_valtozasa_online_tavtolmácsolasi_platformok_hasznalatakor
- Szlávik, Sz. 2023. Az utószekeresztési kompetencia (PE) fejlesztésének lehetőségei. *Modern Nyelvoktatás* Vol. 29. No. 1–2. 35–48. <https://doi.org/10.51139/monye.2023.1-2.35.48>
- Tian, S., Yang, W. 2024. Modeling the use behavior of interpreting technology for student interpreters: An extension of the UTAUT model. *Education and Information Technologies* Vol. 29. 10499–10528. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-12225-2>
- Tondeur, J., Howard, S., Van Zanten, M., Gorissen, P., Van der Neut, I., Uerz, D., Kral, M. 2023. The HeDiCom framework: Higher Education teachers’ digital competencies for the future. *Education Technology Research Development* Vol. 71. 33–53. <https://doi.org/10.1007/s11423-023-10193-5>
- Tóth B. F. 2025. Tablettel támogatott tohmácsolás és technológiai kompetenciafejlesztés a tohmácsképzésben. Elhangzott: *XXVIII. Tavasz Szél Konferencia*. 2025. június 21. Budapest: DOSZ.

- Tóth B. F., Palotai-Torzsás T., Móricz K. 2025. A Juremy terminológiai kereső használata tolmácsolási célokra – Esettanulmány az ELTE mesterszakos hallgatóinak bevonásával. *Modern Nyelvoktatás* 31. évf. 1–2. szám. 116–124. <https://doi.org/10.51139/monye.2025.1-2.116.124>
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., Davis, F. D. 2003. User acceptance of information technology: Toward a unified view. *MIS Quarterly* Vol. 27. No. 3. 425–478. <https://doi.org/10.2307/30036540>
- Venkatesh, V., Thong, J. Y., Xu, X. 2012. Consumer acceptance and use of information technology: extending the unified theory of acceptance and use of technology. *MIS Quarterly* Vol. 36. No. 1. 157–178. <https://doi.org/10.2307/41410412>
- Wan, H., Yuan, X. 2022. Perceptions of Computer-assisted Interpreting Tools in Interpreter Education in China’s Mainland: Preliminary Findings of a Survey. *International Journal of Chinese and English Translation & Interpreting* Vol. 3. No. 1. 1–28. <https://doi.org/10.56395/ijceti.v1i1.8>
- Wang, X., Wang, C. 2019. Can computer-assisted interpreting tools assist interpreting? *Transletters. International Journal of Translation and Interpreting* Vol. 3. 109–139. <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10086937>
- Wang, Y., Tian, Y., Jiang, Y., Yu, Z. 2023. The acceptance of tablet for note-taking in consecutive interpreting in a classroom context: The student’s perspectives. *Forum for Linguistic Studies* Vol. 5. No. 2. Online edition. <https://doi.org/10.59400/fls.v5i2.1862>